

Oosterwoldschool Sofia

Visie

Versie 2021

In ons onderwijs staan liefde, wijsheid, verbondenheid met de natuur en ondernemerschap centraal, als basis voor een gezonde, vreugdevolle en vreedzame wereld.

Wij willen kinderen een stevige basis geven om een gezond, gelukkig en bewust leven te kunnen leiden, hun eigen leven, wat - vanuit een holistisch perspectief - ook altijd dienstbaar is aan het geheel. Wij willen kinderen niet zozeer klaarstomen voor vervolgonderwijs of voor het kunnen invoegen in het economisch systeem door ze te leren om cognitieve kennis en vaardigheden te reproduceren, maar we willen hen de mogelijkheid geven om zich zo te ontwikkelen dat zij zelf vorm kunnen geven aan hun eigen leven, aan hun diepste drijfveren, in liefdevolle verbinding met de mensen om hen heen en met de aarde.

De antroposofie is de belangrijkste inspiratiebron voor ons onderwijs omdat zij veel wijsheid bevat over wat kinderen concreet nodig hebben om zich inderdaad in die richting te kunnen ontwikkelen.

Mensbeeld

We beschouwen ieder kind als een (in essentie) geestelijk wezen dat besloten heeft hier en nu op aarde te willen zijn. We willen ieder kind zo goed mogelijk ondersteunen en begeleiden om hier helemaal te kunnen zijn, opdat het zo goed mogelijk zijn eigen zielsmissie kan leven. In liefdevolle verbinding met zichzelf, andere mensen, de aarde en de kosmos. Kinderen brengen nieuwe dingen mee uit de kosmische wereld. Zij kunnen van ons leren, en wij zeker ook van hen.

We denken en werken vanuit een multidimensioneel mensbeeld. We beschouwen de mens als een goddelijke essentie die hier op aarde naast een fysiek zichtbaar lichaam, ook levensenergie, een hart en bewustzijn omvat. In de antroposofische literatuur wordt er vaak gesproken over de mens die hier op aarde een fysiek-, etherisch-, astraal- en een ik-lichaam heeft.

We gunnen het ieder mens om zich thuis te voelen in al die lagen, ofwel dimensies van zichzelf. Als basis om echt vorm te kunnen geven aan het eigen leven, is het belangrijk om daarmee uit de voeten te kunnen en zich in toenemende mate gewaar te zijn van wat men hier op aarde wil ervaren en verwezenlijken

Thuis zijn in lichaam en levensenergie; gezond leven

We vinden het van groot belang om kinderen een basis mee te geven voor een *gezond leven*.

De verbinding met het eigen lichaam met bijbehorende levensenergie, vormt het eerste persoonlijke (t)huis. De verbinding met de aarde (ons collectieve (t)huis), bouwt daarop voort, en is van groot belang om hier op aarde iets te kunnen doen. Eerst goed in je eigen huis aankomen, dan goed in de wereld thuis kunnen zijn. Vertrouwen in je eigen lichaam en in je 'onderbuik' (levensenergie) is van groot belang. Dit geeft het vermogen om te kunnen handelen, creëren, scheppen, te staan voor wat voor jou van waarde is, te spelen en te dansen en het is de basis om gezonde gewoontes en een gezond ritme aan te leggen. Een goede verbinding met het

lichaam en de levensenergie zijn essentieel om de eigen weg te kunnen bewandelen en om te kunnen voelen: het is goed hier, ik ben thuis. Het fundament hiervoor wordt vroeg gelegd.

Thuis zijn in het hart; gelukkig leven

Ook de verbinding met het hart is essentieel. Dit gaat over thuis kunnen zijn bij jezelf, in de stilte. Over liefde en verbinding kunnen voelen voor al wat is. Enthousiasme, plezier, gevoel voor schoonheid, eerbied, dankbaarheid, vrede. Vertrouwen in eigen weg, je eigen hart durven volgen. Herkennen van je eigen levenspad. De basis voor een *gelukkig leven*, wat gaat over je verhouding tot wat er nou eenmaal is, daarmee kunnen zijn, omgaan met emoties, voelen wat er te voelen is en verbindingen aangaan.

Thuis zijn in het bewustzijn; bewust leven

Ook in het bewustzijn willen we thuis zijn. Dit gaat over opmerkzaamheid, een open mind, verstand dat verbonden is met het hart, helder en zelf kunnen denken, grote verbanden kunnen zien. Een zintuig voor waarheid en rechtvaardigheid, wijsheid en intuïtie. Dit vormt de basis voor *bewust leven*.

Het zou onze wereld enorm goed doen als wij als mensen meer en meer gezondheid, geluk en bewustzijn zouden leven. Het is onze wens en ons streven een basis hiervoor te leggen in ons onderwijs.

Uitgangspunten voor het onderwijs

We gaan er vanuit dat de krachten van het lichaam, het hart en het bewustzijn en de wil om dit zo goed mogelijk eigen te maken, al in potentie in het kind aanwezig zijn.

Het vrijkomen van deze krachten gebeurt niet ineens. Dit gebeurt in opeenvolgende fases, volgens vaste menselijke wetmatigheden. Daarbij heeft ieder kind natuurlijk zijn eigen unieke tempo en zijn eigen vorm. Globaal kun je zeggen dat dit in ontwikkelingsfases van ongeveer zeven jaar gebeurt. Hier sluiten we in ons onderwijs dan ook bij aan.

Wanneer het jonge kind bezig is om het fysieke lichaam eigen te maken, heeft het kind van zijn omgeving nodig dat de andere krachten (de levenskrachten, het hart, het bewustzijn) worden 'gerepresenteerd' ofwel 'vervuld' door de opvoeders. Steiner spreekt hier over dé pedagogische hoofdwet voor het onderwijs. Het is belangrijk om het kind niet aan te spreken op krachten die nog niet zijn vrijgekomen, zodat er geen 'voorschot' wordt genomen. Het is belangrijk om voldoende tijd en aandacht te hebben voor waar het kind werkelijk is in zijn ontwikkeling. Een simpel voorbeeld: kleuters verkeren in een eenheidsbewustzijn en hebben diep vertrouwen dat het leven goed en mooi is, bij hen hoeft nog geen aanspraak te worden gemaakt op het meer abstracte denken en 'nadenken over' en 'duiden van' het leven.

Op onze school hebben we met de eerste twee fases van het kind te maken en die zullen hier dan ook met name beschreven worden. Vanwege het overzicht en toekomstperspectief worden de daarop volgende fases wel kort benoemd.

Eerste zeven jaar (0-7 jaar)

De eerste (globaal) zeven jaar heeft het kind nodig om thuis te raken in zijn eigen fysieke lichaam en dat 'onder controle' te krijgen en daar meester over te worden. Dit loopt van het bewegen van de ogen, naar het draaien en vervolgens het optillen van het hoofd, naar het (gecontroleerd) bewegen van de romp en de armen, naar het staan op eigen beentjes, naar spreken, rennen, evenwicht, gooien, vangen, springtouwen en nog veel meer. Deze intensieve boog komt tot een einde met de wisseling van de melktanden, waarmee ook het meest harde materiaal dat we in ons lichaam hebben, eigengemaakt en gevormd is.

In deze eerste fase zou je kunnen zeggen dat het kind één en al zintuig is. Het neemt alles wat er om hem heen is in zich op. Het bootst (onbewust) alles uit zijn omgeving na. Het leert door na-doen.

De kleuters zijn vier jaar wanneer ze in de kleuterklas binnenstromen, ze hebben dan veel grove motoriek verworven. Op school zullen ze dat blijven doen (huppelen, springen, rollen, buigen) en daarnaast ontwikkelen ze steeds meer hun fijnere motoriek (vingers specifiek bewegen, evenwicht, oog-handcoördinatie).

Kleuterleerkrachten zijn zich bewust van de pedagogische hoofdwet en verzorgen en representeren de levensenergie in de klas. Ritme, beweging en buiten zijn, herhaling, ritueeltjes, werkjes en ambachten dragen bij aan een sterke levensenergie en spelen dus een belangrijke rol. Natuurlijk besteden de leerkrachten zorg aan álle dimensies, de focus ligt op de verzorging van de de levensenergie.

Tweede zeven jaar (7-14)

De tweede (globaal) zeven jaar gebruikt het kind om zich zijn levenskracht eigen te maken. Het krijgt gevoel voor ritme en leert wat gezond is en levensenergie geeft.

In deze fase zou je kunnen zeggen dat het kind een en al beleving is. Het leert door mee-beleven, na-voelen, na-volgen. In het onderwijs spelen een gezond ritme en een gezonde ademhaling (in klein en groot, binnen en buiten) een belangrijke rol. De beleving wordt aangesproken in verhalen, feesten, kunstzinnigheid en ambachten. Schrijven en lezen worden aangeboden vanuit letterbeelden, verhalen, liedjes en gedichten. Ook bij het rekenen wordt vertrokken vanuit het geheel en vanuit het doen.

Van de leerkrachten vraagt deze fase een harte-verbinding met de kinderen en met de leerstof, met andere mensen en met de wereld, om de kinderen hierin vol enthousiasme mee te kunnen nemen en hen de mogelijkheid te geven zich hun levenskrachten eigen te maken.

Derde zeven jaar (14-21)

De derde (globaal) zeven jaar gebruikt de jongere om de kracht van het hart eigen te maken. Liefde en idealen horen bij deze fase, en het hele palet van gevoelens. De jongere leert door nadenken.

Van de omgeving vraagt dit denken, spreken en handelen met bewustzijn opdat de puber grip kan krijgen op en thuis raakt in alles wat er in zijn hart leeft.

Vierde zeven jaar (21-28)

De vierde (globaal) zeven jaar gebruikt de jongvolwassene om de kracht van het bewustzijn eigen te maken. Hij kan in toenemende mate grip krijgen op het eigen leven en is niet meer zo overgeleverd aan grillen, emoties en golven als de fase daarvoor.

Hier is opvoeden niet meer aan de orde, maar leert de jonge mens (door vallen en opstaan) in vrijheid zelf vorm te geven aan zijn eigen leven. Hierbij helpt het uiteraard wel als er voorbeelden in de omgeving zijn van mensen die zich alle facetten (fysieke lichaam, levenskracht, hart, bewustzijn) goed eigen hebben gemaakt en die geïntegreerd gebruiken om hun eigen zielsmissie te leven.

Een derde pijler, naast multidimensionaliteit en de ontwikkeling in fases en wat daarvoor nodig is, is dat wij ervan uit gaan dat kinderen in het klein de mensheidsontwikkeling doorlopen. Dit is een andere belangrijke wetmatigheid in de ontwikkeling. Deze loopt globaal van een dromend holistisch bewustzijn naar een meer wakker, analytisch bewustzijn (naar (in de toekomst) een holistisch wakker bewustzijn). En van de kwaliteit van jagers/verzamelaars, naar landbouwers, naar stedelingen, (naar mondialiteit?).

Ook hier houden we in het onderwijs rekening mee en bieden dit o.a. aan in de verhalen, ambachten en thema's.

Om bovenstaande ontwikkeling mogelijk te maken en de genoemde drie kernpunten (1. een kind bestaat uit meer dan een fysiek lichaam, 2. de ontwikkeling verloopt in fases en 3. de ontwikkeling van een kind is de mensheidsgeschiedenis in het klein) vorm te geven zijn er binnen de school verschillende factoren van belang: De leerkracht(en), het onderwijsaanbod en de omgeving. Hoe deze verschillende 'factoren' hieraan bijdragen wordt hieronder kort uitgewerkt.

Basisvoorwaarden

Om überhaupt tot ontwikkelen te komen is er voldoende veiligheid en een aantal basisvoorwaarden nodig. Pas als aan die basisvoorwaarden is voldaan kan het kind zich verder ontwikkelen. De piramide van Maslow is een bekende weergaven

van dit principe. Allereerst is het belangrijk dat de lichamelijke behoeften verzorgd zijn (genoeg geslapen, genoeg gegeten en gedronken, niet te warm/koud). Vervolgens moet een kind zich fysiek en emotioneel veilig voelen. Daarna volgt sociale acceptatie, erkenning en waardering en dan zelf-realisatie. De leerkracht heeft een belangrijke rol bij het steeds weer alert zijn op het bewaken van deze basisvoorwaarden.

De leerkracht(en)

We gunnen onze kinderen leerkrachten die authentiek, verbonden, gezond en ontspannen zijn en met lichtheid en vreugde hun werk doen. Met interesse en liefde voor het kind en interesse en liefde voor zichzelf en de anderen mensen met wie zijn werken. Als partners, ieder met zijn eigen rol, die allemaal lerend en ontwikkelend zijn. Onze leerkrachten werken vanuit bewustzijn van en liefde voor de geestelijke essentie van het kind en zijn ontwikkeling (zoals hierboven beschreven).

De bereidheid en het vermogen van leerkrachten om zelf met compassie en humor zich te blijven ontwikkelen en steeds dichterbij de eigen essentie te komen, in liefdevolle verbondenheid met anderen en de wereld, is misschien wel het grootste geschenk dat zij onze zich ontwikkelende kinderen kunnen geven.

Het onderwijsaanbod

In ons onderwijsaanbod houden we rekening met de hierboven beschreven uitgangspunten. Namelijk ten eerste dat we het kind beschouwen als een multidimensioneel wezen dat we als geheel willen aanspreken in ons onderwijs. Dus niet alleen cognitief of mentaal, maar vooral ook fysiek, motorisch, energetisch sociaal, emotioneel en spiritueel.

We gaan ervan uit dat kinderen het meest zinvol leren van andere mensen en de ontmoeting met de wereld om hen heen (natuur en cultuur) en niet van beeldschermen, gestandaardiseerde methodes en droge kennisoverdracht. Het onderwijsaanbod is dan ook levend en heel veelzijdig en omvat onder andere taal, rekenen, ambachten, muziek, theater, beweging, dans, burgerschap, tuinbouw, economie, ecologie, natuur, aardrijkskunde, geschiedenis, gezonde voeding bereiden, verhalen, culturen, sociale aspecten, projecten en ondernemerschap.

Ten tweede, dat de ontwikkeling van het kind in fases verloopt met ieder hun eigen nadruk en kleur en dat door de leerkrachten steeds met name de daarop volgende fase voorgeleefd en aangeboden wordt. Dat we steeds aanbieden, verzorgen en ontwikkelen wat past bij een bepaalde fase, met oog voor het unieke tempo en de unieke kleur van het individuele kind. Dit betekent bijvoorbeeld dat we bij de kleuters aandacht hebben voor spelen, aankomen in het lichaam en niet hoe eerder hoe beter met (cognitief benaderd) lezen en rekenen beginnen.

Ten derde houden we er rekening mee dat de ontwikkeling van het kind de mensheidsgeschiedenis weerspiegelt en dat we die ontwikkeling kunnen steunen door aan te bieden wat op dat moment past zodat het zich daarin kan herkennen en zich daaraan kan spiegelen. Dit doen we in verhalen, ambachten en thema's.

Dit is verder uitgewerkt in het leerplan.

De opbouw van dag, week en jaar.

In de opbouw van de dag, de week en het jaar hebben we oog voor de natuurlijke ritmen en een gezonde afwisseling tussen inspanning en ontspanning, denken en doen, binnen en buiten, expressie en impressie, zelf en samen.

De jaarfeesten vormen belangrijke ankerpunten door de loop van het jaar. Het zijn momenten van verbinding met de natuur, culturen en elkaar.

De concrete invulling van dag, week en jaar is te vinden in de schoolgids en de jaarkalender.

De omgeving

Een verzorgde omgeving die aansluit bij onze visie achten we van groot belang voor een optimale ontwikkeling.

De binnenruimte is verzorgd, licht en behaaglijk, geborgen en tegelijkertijd met voldoende te doen en te ontdekken. We maken gebruik van natuurlijke materialen en waar mogelijk organische vormen.

De buitenruimte, de tuin en het bos maken een heel belangrijk deel uit van de school als uitnodigende en uitdagende omgeving. Vele onderzoeken tonen de helende en stress reducerende werking van een groene omgeving aan en ook hoeveel meer en beter kinderen bewegen als ze veel buiten zijn en wat het doet voor hun spel, vindingrijkheid, goed omgaan met risico's (niet te bang en niet te overmoedig) en de verbinding die het schept met de natuur, de omgeving en met het leven zelf. Daarnaast worden uitstapjes gemaakt naar ondernemers in de omgeving, bijvoorbeeld de boerderij, de smid of een theatervoorstelling.

Kinderen kweken of verzamelen en bereiden zelf de gezonde voeding die op school gegeten wordt, zij maken soep of salade uit de tuin en bakken zelf brood.

De thuissituatie maakt ook een belangrijk deel uit van de (indirecte) omgeving van de school. Voor de kinderen en leerkrachten is het ondersteunend als er sprake is van een bepaalde mate van congruentie, dat ouders ja kunnen en willen zeggen tegen de visie en dat op hun eigen manier thuis ook ondersteunen. Ook de basisvoorwaarden zoals genoeg slaap, gezond eten etc. hebben in de thuissituatie de basis.

De coöperatie, waar alle actieve ouders en leerkrachten onderdeel van zijn, verzorgt de randvoorwaarden om mogelijk te maken dat de leerkrachten goed, ontspannen en met vreugde hun werk kunnen doen en de kinderen zich zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen. Hieronder vallen onder andere het gebouw, de materialen en de financiën. We vormen samen een lerende gemeenschap waarin we iedereen uitnodigen zijn eigen kwaliteiten en enthousiasme in te brengen ten dienste van de school. Welke uitgangspunten we hierbij hanteren en hoe we dit doen is verder uitgewerkt in het organisatiedocument.

Oosterwold. Deze bijzondere wijk waarin we zijn gevestigd biedt een groene, inspirerende en ondernemende omgeving. De school maakt hier dankbaar gebruik van. We zijn veel buiten met de kinderen, in de moestuin, het bos, de schapenwei en bezoeken bijvoorbeeld de biologische boerderij, een smid of een theathermaker. Meer en meer wil de school specifieke kwaliteiten van inwoners van Oosterwold in het onderwijs betrekken. Dit kan zijn in de vorm van bezoek aan een kunstenaar, gastlessen van ambachtslieden of middels langer durende projecten of buurtactiviteiten.

Tot slot

Liefde

Wijsheid

Aarde-verbonden

Ondernemend

Liefde - de allesoverwinnende kracht van het hart, drager van vrede, vreugde en moed.

Wijsheid (oud Grieks: sophia (σοφία), de kracht van het hartgedragen bewustzijn.

Verbonden met de aarde en met de natuur, waar wij als mens onderdeel van uitmaken. Ons thuis, dat ons draagt en voedt, zodat we haar niet uitbuiten maar wederzijds voeden.

Ondernemerschap - niet (primair) in economische zin maar als kracht en vermogen om initiatieven te ontplooiën, om zelf vorm te geven en te creëren wat voor jou van waarde is, om de veranderingen te leven die je de wereld toewenst.

Dat gunnen we onze kinderen, voor zichzelf en voor de wereld.